

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN YENİDEN YAPILANDIRMA ÖNCESİ VE SONRASI GRİ İLİŞKİSEL ANALİZ İLE FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ*

Merve GÜLEN ALPAY¹
İlker SAKINÇ²

Özet

Kasım 2000 ve Şubat 2001 tarihlerinde bankacılık sektöründe yaşanan krizler, sektörün yeniden düzenlenmesini kaçınılmaz kılmıştır. Özellikle kamu bankalarının finansal performanslarının iyileştirilmesi ve sektöre olumsuz etkileri olan özel bankaların rehabilite edilmesi, yapılan bu yeniden düzenlemelerin temel noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 2001 yılında hayata geçen düzenlemelerin etkinliğini incelemektir. Bu doğrultuda bankacılık sektörünün 2001 yılı öncesi ve sonrası 10 yıllık verilerine Gri İlişkisel Analizi yöntemi uygulanarak finansal performans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda kamu bankalarının yeniden düzenlemeler sayesinde ciddi bir finansal başarı göstererek alt sıralardan üst sıralara çıktığı tespit edilmiştir. Fona devredilen bankaların tamamına yakınının, finansal performans açısından kötü gidişatin sonucunda fona devredildiği ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, bu çalışmada 2001 krizi sonrası bankacılık sektöründeki yeniden düzenlemelerin amacına ulaşarak sektöre ciddi boyutta katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Yeniden Yapılandırma Programı, Gri İlişkisel Analiz, Finansal Performans.

Jel Sınıflandırılması: G01, G21, G28

THE FINANCIAL PERFORMANCE OF TURKISH BANKING SECTOR BEFORE AND AFTER RESTRUCTURING VIA GRAY RELATIONAL ANALYSIS

Abstract

The crisis revealed in banking sector in November 2000 and February 2001 made it unavoidable to restructure the sector. Particularly, improvement of financial performances of public banks and rehabilitation of the private banks having negative effects onto the sector constitute the fundamental point of reorganizations. The purpose of this work is to analyze the efficiency of the adjustments carried into effect in 2001. In this direction, performance analysis of 10 years of banking sector before and after the year of 2001 was carried out with Grey Relational Analysis method. It was determined as a result of the analysis that public banks climbed at the top from the lower ranks by achieving a serious success thanks to reorganizations. It is concluded that almost all of the banks transferring to fund were made over to fund as a result of bad course of events in terms of financial performance. In conclusion, it was observed in this study that reorganizations in banking sector after crisis reached to their purposes and provided critical positive contributions to the sector.

Key Words: Banking Restructuring Program, Grey Relational Analysis, Financial Performance.

Jel Classification: G01, G21, G28

* Bu çalışma, Doç. Dr. İlker SAKINÇ danışmanlığında Merve GÜLEN ALPAY'ın tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Doktora Öğrencisi, Hitit Üniversitesi, SBE, İşletme Bölümü, merve-gulen@hotmail.com

² Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, İİBF, Bankacılık ve Finans Bölümü, ilkersakinc@hitit.edu.tr

GİRİŞ

Bankacılık sektörü Türkiye’ de Cumhuriyet’ in ilanından sonra gelişme göstermeye başlamıştır. Günümüze kadar gelen bu gelişim sürecinde birçok kriz ve durgunlukta ülke ekonomisinin zarar göreceği durumlarla karşı karşıya kalınmıştır. Temeli çok eskiye dayanmayan ve çok sağlam olmayan bankacılık sektöründe 2000’ li yıllara kadar yaşanan sorunlar karşısında alınan tedbirler, anlık çözümler sunmuştur. Bu anlık çözümlerde uzun zamanda başarıyı yakalamaya, sağlam bir finans ve bankacılık yapısının oluşmasına engel olmuştur. Kasım 2000 ve Şubat 2001 yıllarında yaşanan krizlerden sonra piyasada gerginlik ve risk son derece artmıştır. Bu artış artık farklı bazı yapılandırmaların gereksinimini gözler önüne sermiştir.

2001 krizi ardından “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” adı altında yeni politikalar belirlenmiştir. Bankacılık Yeniden Yapılandırma Programı (BYYP), bu ekonomi paketinin içinde yer alan sektörün düzen ve denetimi ile ilgili yapılandırmaları içermektedir. BYYP; Kamu bankaları, fona devredilen bankalar, özel bankalar ve denetim-gözetim ile ilgili olmak üzere 4 başlık altında gerçekleştirilmiştir. Kamu bankaları ile ilgili yapılandırmalara baktığımızda, mevduat faizleri piyasa ile uyumlu hale getirilmiş olup, Halk Bankası ve Ziraat Bankası A.Ş. statüsüne geçmiştir. Böylece hem özel hukuka hem de bankacılık kanuna tabi olmuştur. Emlak Bankası, Ziraat Bankası’na devredilmiştir. Vakıfbank’ta özelleştirme çalışmaları başlamıştır. Denetimler, bağımsız denetim firmaları tarafından gerçekleştirilmeye başlanmış ve operasyonel anlamda yenilikler için danışmanlar atanmıştır. Bankaların TMSF’ ye devredilmesindeki amaç, sorunlu hale gelen bozulan bilançolarının ve sermayelerinin yapılandırılarak düzeltilmesidir. Dolayısıyla, BYYP sürecinde, TMSF’ ye devredilen birçok banka mevcuttur. Banka sayısı 2001 öncesi, 61 iken sonraları 48’ e kadar düşmüştür. Özel bankalar ile ilgili program içerisinde yüksek kur riski, sorunlu krediler, düşük karlılık, öz kaynak yetersizliği ve denetim eksikliği gibi sorunlar giderilmeye çalışılmıştır. Sermaye eksikliği için “İstanbul Yaklaşımı” adı verilen bir uygulama söz konusu olmuştur. Bu yaklaşım; ödeme gücünü yitiren işletmelerin üretimi durdurmak yerine, üretime devam etmeleri ve borçlarının yeniden ödeme güçlerine göre planlanarak yapılandırılmasını içermektedir. Denetim ve gözetim ile ilgili yapılandırmalar ise uluslararası standartlar göz önüne alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Özel Finans Kuruluşları düzenlenmiştir. Konsolide öz kaynak kavramı bu süreçte gündeme gelmiştir.

BYYP dâhilinde yapılan bu çalışmalar sonucu bazı bankalar fona devredilmiştir. Bazı bankalar şube ve eleman sayısı azaltma yoluna gitmiştir. Bankaların bu süreçte fona devredilmesinin doğru bir adım olup olmadığı, kamu bankalarında gerçekleştirilen büyük atılımların sektördeki kaos ve gerginliği gidererek, mevcut riski azaltıp azaltamayacağı merak konusu olmuştur. Bu bağlamda, TMSF’ ye devredilen bankaların finansal durumları gerçekten tasfiyeyi gerekli kılmış mıdır? Yapılandırma öncesi ve sonrası finansal performans sıralaması aynı mı, yoksa farklı mıdır? Bu soruların cevapları literatürde yeterli bir şekilde bulunamadığı için çalışmada; yapılandırma öncesi ve sonrası 10 yıllık dönemler ele alınarak gerçekçi bir karşılaştırma yapmak amaçlanmıştır. TMSF’ ye banka devir işlemlerinin gerçekleştiği yılları da kapsayan bu çalışmanın, fona devredilen bu bankalar ile ilgili eksikliklere de ışık tutacağı düşünülmüştür. Bu amaçlar doğrultusunda 2001 öncesi ve sonrası 10 yıllık dönemlerin finansal tablolarından elde edilen rasyolara Gri İlişkisel Analiz uygulanmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Girişin ardından bankacılık sektöründeki finansal performans ölçümü ve Gri İlişkisel Analiz ile ilgili literatür incelenmiş ve yapılan çalışmalar anlatılmıştır. Üçüncü bölümde, çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olan Gri ilişkisel analiz yöntemi anlatılmıştır. Dördüncü bölümde bulgulara yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise analiz sonuçları değerlendirilmiştir.

I. LİTERATÜR ÇALIŞMASI

Bankacılık sektörünü konu alan pek çok çalışma mevcuttur. Ancak bu bölümde, yapılan çalışmaya paralel olması nedeni ile bankaların finansal performansların ölçülmesi ve karşılaştırılması ile ilgili çalışmalar incelenmiştir.

Julong'un (1989) yapmış olduğu çalışma akademik anlamda GİA ile ilgili ilk çalışmadır. Çalışmada Gri Sistem Teorisi (GST) ile ilgili temel bilgiler verilmiştir. Gri sisteme örnekler gösterilmiştir.

Ho' nun (2006) yapmış olduğu çalışmada Tayvan'da faaliyet gösteren 3 bankanın performansı değerlendirilmiştir. Çalışmada verilerin az ve dağılımın düzensiz oluşu nedeni ile yöntem olarak GİA kullanılmıştır. GİA' dan elde edilen performans sonuçları ile bankaların finansal durum analiz sonuçları benzer sonuçlar içermektedir. Yapılan çalışmada gerçeğe yakın sonuçlar elde edildiği için o kullanılan yöntemin banka performans ölçümünde başarılı bir analiz yöntemi olduğuna değinilmiştir.

Demir ve Astarıcıoğlu (2007) diğer performans çalışmalarına göre duruma biraz daha farklı yaklaşmışlar ve finansal tahmin yolu ile banka performanslarını belirlemeye çalışmışlardır. İMKB' de düzenli olarak işlem gören 9 bankanın, 1999-2005 yılları arasındaki verilerden yararlanarak 2006 yılı verilerini tahmin etmeye çalışmışlardır. Bu tahmini gerçekleştirmek için Veri Zarflama Analizini (VZA) kullanmışlardır. Çalışmada girdi olarak; toplam mevduat, faiz giderleri ve faiz dışı giderler ele alınırken çıktı olarak; verilen krediler, faiz gelirleri ve faiz dışı gelirler ele alınmıştır. Sonuçlara göre 9 bankanın 7 si 2006 yılında etkin performans sergileyeceği yönünde tahmin edilirken, 2 bankanın göreceli olarak etkin olmayacağı tahmin edilmiştir.

Bumin (2009) tarafından yapılan çalışmada da bankacılık sektöründe karlılık analizi uygulaması yapılmıştır. Bu çalışmada farklı olarak değinilen nokta 2001 yılında gerçekleştirilen BYYP programı sonrasında bankacılık sektöründe gerçekleşen iyileşmeyi göstermektir. 2002-2008 dönemi temel alınarak yapılan çalışmada bankalar fonksiyon ve sahiplik yapılarına göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma; mevduat bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, katılım bankaları ve fon bankaları şeklindedir. Mevduat bankaları da kendi içinde kamu, yerli ve yabancı şeklinde sınıflandırılmıştır. Yapılan sınıflama sonrası verilere oran analizi uygulanmıştır. Uygulama sonrası ağırlık olarak mevduat bankalarının başta geldiği görülmüştür. Bankacılık sektöründe 2007 yılına kadar karlılık performansında artış söz konusu olmuştur. Ancak 2008 yılında küresel ekonomideki dalgalanmalar Türkiye'yi de etkilemiş ve karlılık performansında düşüşe neden olduğu çalışmada belirtilmiştir.

GİA yönteminin geçmişinin çok eskiye dayanmaması ve yapılan araştırma sayısının çok olmaması bu yönteme olan ilgiyi artırmıştır. Yapılan incelemelerde Türkiye'deki çalışmaların güncel olduğu dikkat çekmiştir.

Uçkun ve Girginer (2011) kamu ve özel sermayeli bankaların finansal performanslarını adına 3 kamu ve 14 özel sermayeli bankaya GİA yöntemini uygulamışlardır. 2008 yılı verilerine göre 14 finansal oranın kullanıldığı bu çalışmada kamu bankalarının finansal başarısında karlılık oranları öne çıkmış ve Ziraat Bankası ilk sırada yer almıştır. Özel bankaların başarısında ise aktif kalitesi ile ilgili oranlar etkili olmuş ve Anadolu Bankası ilk sırada yerini almıştır.

Demirel ve diğerlerinin (2013), kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının faaliyet oranları ve karlılık göstergeleri karşılaştırılmıştır. Panel veri analizinin kullanıldığı çalışma 2002-2012 yılları arasında kapsamaktadır. Karlılık ölçütü olarak alınan "personel giderleri/toplam aktif" ve "operasyonel gider/toplam aktif" oranlarında kamu bankaları daha verimli çalışırken, yabancı sermayeli bankalarda oranların değeri daha yüksek çıkmıştır. Buna karşın kamu bankalarında da personel "(giderleri + kıdem tazminatı)/toplam aktifler", "diğer faaliyet giderleri/toplam aktif" değerlerinde verimliliğin söz konusu olduğu görülmüştür.

Kandemir ve Arıcı (2013), 2001-2010 yılları arasında mevduat bankalarının finansal performansları karşılaştırmıştır. Çalışmada mevduat bankaları mülkiyet yapılarına göre üçe ayrılmıştır. 3 kamu sermayeli, 11 özel sermayeli ve 11 yabancı sermayeli bankadan oluşan veri

setinde 19 farklı oran bulunmaktadır. Bu oranlara CAMELS analizi uygulamışlardır. Uygulama sonuçları bankacılık sektörünün 2001 krizi sonrası gerçekleştirilen yapılandırma sonucu olumlu olmuş ve sektör temkinli bir hal almıştır. Çalışmada, 2008 yılında yaşanan ekonomik krizin, Türkiye’de büyük sıkıntılara yol açmadığına değinilmiştir.

Doğan (2013) Türkiye’deki bankaların performans ölçümünü GİA yöntemi ile yapmıştır. Çalışmaya dâhil edilen bankaların, 2005-2011 yılları arasındaki 6 yıllık finansal verilerine göre yapılan değerlemede, ilk sırada Akbank yer alırken son sırada Yapı Kredi yer almaktadır. Bunun yanında analiz sonuçlarına göre varlık karlılığı yüksek olan bankanın finansal performansının yüksek olacağı kanısına varılmıştır.

Ecer’ in (2013) yapmış olduğu çalışmada, özel bankaların 2008-2011 yılları arasındaki verileri ile 12 adet finansal orana göre yapmış olduğu sıralamada Garanti Bankası birinci sırada yerini almıştır. Doğan’ ın (2013) yapmış olduğu çalışmada varlık karlılığı finansal performansta belirleyici olurken, Ecer’ in (2013) çalışmasında belirleyici olarak aktif kalitesi çıkmıştır.

Bağcı ve Rençber (2014), karlılık analizini ölçmek adına yaptıkları çalışmada kamu bankalarını ve halka açık özel bankaları incelemişlerdir. Çok amaçlı karar verme tekniklerinden olan Promethee yönteminin kullanıldığı çalışma, 2006-2012 arası yılları kapsamaktadır. Çalışmada sonuç olarak kamu bankalarının özel bankalara göre daha karlı olduğuna ulaşılmıştır. Ayrıca kamu bankalarından Halk Bankası’nın özel bankalardan Denizbank’ın karlılık açısından en yüksek performansa sahip olan bankalar olduğu görülmüştür. Yine Halk Bankası kamu özel ayrımı yapmadan incelendiğinde 2006-2012 yılları arasında en karlı banka olarak karlılık açısından ilk sırada yer almıştır.

II. GRİ İLİŞKİSEL ANALİZ

1980’li yıllarda bilim dünyasına girmeye başlayan Gri Sistem Teorisi, 1982 yılında Çinli Prof. DengJuLong’ un “Gri Sistemler ile Kontrol Problemleri” adlı makalesinde dikkatleri çekmeyi başarmıştır. Bu makale GST’ den bahsedilen ilk makale olmuştur. Daha sonra bilim dünyasında dikkatleri üzerine toplayan GST, birçok araştırmacının çalışmalarında yer almış ve bu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. GST, belirsiz durumların numerik hale getirilmesini yani sayısallaştırılmasını amaçlayan bir tekniktir. Temel yaklaşımı, bulanık tekniklerle sonuç alınamayan belirsiz sistemlerin tepkilerini ölçmek ve analizini gerçekleştirmektir. GST, bulanık mantığa göre daha kolay ve daha anlaşılır aşamalara sahiptir. Bunları yaparken, verilerin sınırlı sayıda olması problem olmaktan çok yöntemin avantajı sayılmaktadır (Aydemir–Fevzi vd. 2013:188). Gri teori; mevcut, sayılabilir, genişletilebilir, bağımsız olan kesikli sayısal ve nitelikli seriler arasındaki ilişkinin analiz edilmesini sağlamaktadır (Sofyalıoğlu, 2011:159). GST; Gri İlişkisel Analiz, Gri Modelleme, Gri Tahmin, Gri Karar Verme gibi kendi içinde alt dalları barındırmaktadır (Büyükgebiz, 2013:18).

GST’ nin alt dallarından biri olan Gri İlişkisel Analiz (GİA), farklı birçok alanda uygulanabilir olması ile en popüler olanıdır. GİA bir derecelendirme, sınıflama ve karar verme yöntemidir. Kesikli veri setlerinin arasındaki ilişkileri analiz etmede, eksik bilgiler ışığında problemler çözmede kullanılan bir yöntemdir (Sofyalıoğlu, 2011:159). GİA karmaşık ve uzun süren hesaplamalara ihtiyaç duymadan net adımlarla sonuca ulaştırdığından ve kolay bir şekilde uygulanabildiğinden araştırmalarda tercih sebebi olmaktadır (Büyükgebiz, 2013:19). GİA’ da her bir kriter ayrı ayrı kıyaslanarak değer ile arasındaki ilişki incelenebilir ve kriterler arası değerlendirme yapılabilir (Tayyar-Akcanlı vd. 2014: 29).

Gri ilişkisel analiz Süreci 6 aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar (Elitaş–Eleren vd. 2012: 521-530);

Karar matrisinin oluşturulması:

$$X_i = \begin{bmatrix} X_1(1) & X_1(2) & \dots & X_1(n) \\ X_1(n) & X_1(n) & \dots & X_2(n) \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ X_n(1) & X_n(2) & \dots & X_n(n) \end{bmatrix}$$

Referans serinin belirlenmesi:

$x_0 = (x_0(1), x_0(2), \dots, x_0(j), \dots, x_0(n))$ şeklinde gösterilebilir. Burada $(x_0(1))$ 1. kriterin normalize değerler içinde en iyi olan değerini göstermektedir.

Normalizasyon Matrisi:

Bu aşamada 3 farklı durum söz konusudur. Çünkü değerlendirme yapılan konuya göre değerini kimi zaman yüksek, kimi zaman düşük kimi zaman da belirli bir standarda göre analiz edilmesi gerekmektedir.

Eğer değerlendirme yapılan serideki değer yüksek olması isteniyorsa aşağıdaki formül kullanılır.

$$x_i^*(j) = \frac{x_i(j) - \min_j x_i(j)}{\max_j x_i(j) - \min_j x_i(j)}$$

Eğer değerlendirme yapılan serideki değer küçük olması daha anlamlı ise aşağıdaki formül kullanılır.

$$x_i^*(j) = \frac{\max_j x_i(j) - x_i(j)}{\max_j x_i(j) - \min_j x_i(j)}$$

Eğer ki değerlendirme yapılan serideki değer bir standarda uygun olarak değerlendirme yapılacak ise aşağıdaki formül kullanılır.

$$x_i^*(j) = \frac{|x_i(j) - x_{0b}(j)|}{\max_j x_i(j) - x_{0b}(j)}$$

Fark Matrisinin Oluşturulması:

$\Delta_{0i}(j) = |x_0^*(j) - x_i^*(j)|$ Formülü her bir değişkene uygulanarak matris şu şekilde yeniden oluşturulur.

$$\begin{bmatrix} \Delta_{01}(1) & \Delta_{01}(2) & \dots & \Delta_{01}(n) \\ \Delta_{02}(1) & \Delta_{02}(2) & \dots & \Delta_{02}(n) \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \Delta_{0m}(1) & \Delta_{0m}(2) & \dots & \Delta_{0m}(n) \end{bmatrix}$$

Gri İlişkisel Katsayı Matrisi Oluşturma:

$$\gamma_{0i}(j) = \frac{\Delta_{min} + \zeta \Delta_{max}}{\Delta_{0i}(j) + \zeta \Delta_{max}}$$

Formülde farklı olarak görülen “ ζ ” ayırıcı katsayısıdır. Bu katsayının amacı Δ_{0j} ile Δ_{0max} arasındaki farkı dengeleyebilmektir. “ ζ ” katsayısı $[0,1]$ aralığında değer almaktadır.

Bunun yanında “ ζ ” katsayısı hesaplanacak ise $\Delta_{\max} = \max_i \max_j \Delta_{oi}(j)$ ve $\Delta_{\min} = \min_i \min_j \Delta_{oi}(j)$ şeklinde de hesaplanabilmektedir.

İlişki Derecesini Hesaplanması:

$$\Gamma_{oi} = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n Y_{oi}(j)$$

Eğer karşılaştırılan her bir serideki kriterin ağırlıkları farklı olarak ele alınmış ise

$$\Gamma_{oi} = [w_i(j)xy_{oi}(j)]$$
 formülü ile Gri İlişki Derecesi belirlenir.

III. BULGULAR

Çalışmaya dâhil edilen bankalarda, 1990-2000 dönemi ve 2002-2012 dönemlerinde farklılıklar söz konusudur. Uygulamanın daha hassas, daha gerçekçi olabilmesi için kullanılan verilerde bazı kısıtlamalara gidilmiştir. Analizde, 1990-2000 yılları arası ve 2002-2012 yılları arası olmak üzere iki ayrı dönem incelenmiştir. 2001 krizi öncesi ve sonrası ele alındığı için 2001 yılı finansal oranlarının hassasiyeti bozacağı düşünülerek çalışmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmanın veri seti oluşturulurken; 5 yıldan daha fazla süredir faaliyet gösteren, aktif büyüklüğü belirli bir miktarın üzerinde olan ve 2001 krizi öncesi TMSF’ ye devredilmemiş olan bankaların verilerinden yararlanılmıştır. 2001 öncesi 26 banka, 2001 sonrası 15 banka analize dâhil edilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Dâhil Edilen Bankaların Listesi

Çalışmaya Dâhil Olan Bankalar		
	Kuruluş Yılı	TMSF/ Kapanış
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	1863	—
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	1933	—
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	1954	—
Türkiye Emlak Bankası A.Ş.	1988	2001
Akbank T.A.Ş.	1948	—
Alternatif Bank A.Ş.	1991	—
Anadolubank A.Ş.	1997	—
Denizbank A.Ş.	1938	—
Finans Bank A.Ş.	1987	—
İktisat Bankası T.A.Ş.	1927	2001
Kentbank A.Ş.	1991	2001
Pamukbank T.A.Ş.	1955	2004
Şekerbank T.A.Ş.	1953	—
Toprakbank A.Ş.	1991	2002
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	1927	—
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	1946	—
Türkiye İmar Bankası T.A.Ş.	1928	2005
Türkiye İş Bankası A.Ş.	1924	—
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	1944	—
Bank Kapital Türk A.Ş.	1986	2001
Demirbank T.A.Ş.	1953	2001
Egebank A.Ş.	1928	2001
Etibank A.Ş.	1935	2001
Interbank	1888	2001
Sümerbank A.Ş.	1933	2002
HSBC Bank A.Ş.	1865	—
ING Bank A.Ş.	1984	—

Kaynak: BDDK, “Bankalar”, <http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Bankalar/Bankalar.aspx>, 17.02. 2015.

Çalışmada kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının 1990-2000 yılları arasındaki finansal performansları ile 2001 krizi sonrası 2002-2012 yılları arasındaki finansal performanslarının analizi yapılarak;

- 2001 krizi öncesi ve sonrası kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının finansal performanslarını göstermek,
- 2001 yılında bankacılık sektöründe gerçekleştirilen Yeniden Yapılandırma Programının (YYP) etkinliğinin ölçmek,
- YYP sonrası özellikle kamu bankalarının finansal performanslarında olumlu bir değişimin olup olmadığını göstermek,
- 2001 yılı itibariyle TMSF' ye devredilen bankaların, devrolma nedenlerinin finansal performanslarına bağlı olup olmadığı analiz etmek,
- Bankacılık sektörünün finansal performans ölçümünde GİA yönteminin kullanılıp kullanılmayacağını göstermek amaçlanmıştır.

Çalışmada kullanılan rasyolar belirlenirken, bankaların finansal performanslarını net bir şekilde ortaya koyabilen rasyolar olmasına dikkat edilmiştir. Bu anlamda Türk Bankalar Birliği resmi sitesinde yayınlamış olan rasyolar içinden 1990-2000 dönemi için 10 rasyo, 2002-2012 dönemi için 11 rasyo kullanılmıştır.

Tablo 2. Bankaların Finansal Performanslarının Ölçümünde Kullanılan Rasyolar

Sermaye Yeterliliği Rasyoları	
S1 ³	$\frac{\text{Öz kaynak}}{((\text{Kredi} + \text{Piyasa} + \text{Op. Risk İçin gerekli Sermaye Yükümlülüğü}) \times 12,5) \times 100}$
S2	$\frac{\text{Öz kaynaklar}}{\text{Toplam Aktifler}}$
S3	$\frac{\text{Öz kaynak}}{(\text{Mevduat} + \text{Mevduat Dışı Kaynaklar})}$
Aktif Kalitesi Rasyoları	
A1	$\frac{\text{Takipteki Krediler}}{\text{Toplam Kredi ve Alacaklar}}$
A2	$\frac{\text{Toplam Kredi ve Alacaklar}}{\text{Toplam Mevduat}}$
A3	$\frac{\text{Finansal Varlıklar(net)}}{\text{Toplam Aktifler}}$
Likidite Rasyoları	
L1	$\frac{\text{Likit Aktifler}}{\text{Toplam Aktifler}}$
L2	$\frac{\text{Likit Aktifler}}{\text{Kısa Vadeli Yükümlülükler}}$
L3	$\frac{\text{Likit Aktifler}}{\text{Mevduat} + \text{Mevduat Dışı Kaynaklar}}$
Karlılık Rasyoları	
K1	$\frac{\text{Net dönem Karı(zararı)}}{\text{Öz Kaynaklar}}$
K2	$\frac{\text{Vergi Öncesi Kar}}{\text{Toplam Aktifler}}$

³1990-2000 döneminde "Sermaye Standart Rasyosu" olarak geçmekte olup, TBB "Sermaye Standart Rasyosu" T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nın 30 Haziran 1998 tarih ve 23388(mükerrer) sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan Tebliği gereğince hesaplanan "Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri nakdi Krediler ve Yükümlülükler rasyosudur" şeklinde açıklama bulunmaktadır. 2006 yılında oran, "Öz kaynaklar / (Kredi + Piyasa + Operasyonel Riske Esas Tutar) *100" Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamındaki Dipnotların "Mali Bünye" ile ilgili bölümünde hesaplanan ve kamuya açıklanan "Sermaye Yeterliliği Standart Oranı" olarak değişikliğe uğramıştır. 2012 yılından itibaren ise tablodaki halini almıştır.

Her iki dönem için kullanılacak olan rasyolar aşağıdaki Tablo 3 ve Tablo 4’te her iki dönem için de ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 3. 1990-2000 Bankaların Finansal Performans Ölçümü için Gerekli Rasyolar

Bankalar Ve Finansal Rasyolar										
Bankalar	Sermaye Yeterliliği			Aktif Kalitesi			Likidite		Karlılık	
	S1	S2	S3	A1	A2	A3	L1	L2	K1	K2
Ziraat Bankası	13,60	6,41	8,02	4,37	43,47	2,85	25,62	34,97	32,08	1,74
Halk Bankası	17,45	5,93	7,09	8,55	28,92	4,62	23,83	32,59	17,11	0,83
Vakıf Bankası	9,54	7,13	8,72	4,73	41,61	7,76	33,51	46,35	54,78	1,93
Emlak Bankası	5,39	4,16	5,03	8,77	39,36	29,19	17,85	23,83	1,66	-0,64
Akbank	27,80	18,48	22,47	0,74	26,63	3,63	44,41	68,12	83,49	11,34
Alternatif Bank	13,98	13,98	20,07	3,32	31,85	7,07	32,01	48,22	85,73	8,93
Anadolubank	29,55	10,80	13,41	2,47	22,17	6,40	64,70	78,26	43,97	6,55
Denizba	24,23	14,42	18,41	1,37	28,79	23,69	33,29	42,05	32,58	5,15
Finans Bank	13,04	12,65	17,24	1,32	17,42	8,04	42,79	65,12	127,40	8,03
İktisat Bankası	9,35	-2,65	6,36	29,69	23,69	10,26	27,77	42,36	73,30	-7,61
Kentbank	9,77	10,13	12,92	2,11	43,06	4,86	44,11	55,57	47,39	3,60
Pamukbank	10,41	9,65	12,10	1,00	40,19	5,13	27,28	34,25	23,89	2,15
Şekerbank	10,57	10,87	13,29	9,08	30,97	9,06	41,11	50,09	27,09	2,90
Toprakbank	8,26	12,41	16,26	4,06	33,75	5,45	45,78	59,53	68,65	7,16
TEB.	11,41	10,46	12,55	0,33	20,97	4,65	53,18	67,03	87,53	7,80
Garanti	15,20	11,14	13,27	1,50	27,11	11,10	39,16	50,10	82,48	7,46
İmar Bankası	8,84	7,03	7,74	6,74	30,37	5,83	35,12	40,33	19,96	1,30
İş Bankası	20,06	12,19	14,70	2,70	26,71	11,49	39,55	52,55	52,28	6,79
Yapı Kredi	11,95	10,28	11,88	2,03	29,12	10,91	33,38	41,43	59,95	5,16
Bank Kapital	11,72	-21,06	1,75	102,90	20,92	4,03	46,24	79,29	23,46	-13,59
Demirbank	13,81	9,32	10,96	2,28	22,28	7,24	43,92	53,94	101,41	6,79
Egebank	-168,53	-9,36	-0,61	40,25	23,76	6,09	40,35	43,92	61,84	-17,80
Etibank	6,01	2,66	3,46	15,57	16,72	18,37	35,44	47,08	176,69	-18,19
Interbank	3,76	-1,33	1,04	130,90	20,94	16,22	29,69	36,95	84,59	-9,74
Sümerbank	-53,34	6,95	57,88	110,11	18,89	21,91	40,05	79,51	47,33	-2,82
HSBC Bank	16,76	16,68	58,37	0,00	15,94	5,15	62,41	112,47	103,66	7,73

Tablo 4. 2002-2012 Bankaların Finansal Performans Ölçümü için Gerekli Rasyolar

Bankalar	Sermaye Yeterliliği			Aktif Kalitesi			Likidite			Karlılık	
	S1	S2	S3	A1	A2	A3	L1	L2	L3	K1	K2
Ziraat Bankası	38,86	9,31	10,90	10,47	36,30	54,70	64,47	64,47	41,34	24,54	3,09
Halk Bankası	39,89	10,74	12,92	20,24	53,34	46,41	36,11	36,11	22,28	23,46	3,27
Vakıf Bankası	16,47	10,40	12,69	8,75	73,71	28,84	98,83	98,83	47,63	19,07	2,25

Akbank	25,25	14,45	19,07	2,15	74,55	39,25	23,12	71,69	44,76	16,31	3,71
Alternatifbank	14,18	9,13	11,54	6,98	100,70	19,05	9,31	30,38	19,78	12,42	1,20
Anadolubank	16,42	12,21	16,06	2,34	81,76	23,70	7,85	62,80	22,42	16,85	2,66
Şekerbank	15,38	10,78	13,38	9,26	68,69	31,30	15,76	65,40	26,63	12,26	1,96
TEB	15,03	9,87	12,58	2,27	86,90	14,10	16,92	50,39	36,77	11,08	1,63
Garanti	16,61	11,24	14,55	3,44	79,57	31,20	18,43	57,57	35,28	17,08	2,58
İş Bankası	21,24	14,11	18,81	6,40	67,06	31,82	16,67	68,68	40,42	12,17	2,24
Yapı Kredi	15,08	12,20	17,12	6,50	83,24	23,05	8,10	30,59	21,64	-2,83	0,66
Denizbank	16,53	11,26	14,46	4,31	92,96	19,73	15,45	54,78	35,96	14,68	2,15
Finans Bank	15,05	12,26	15,80	5,02	97,07	20,98	16,09	47,89	29,63	19,04	3,09
HSBC Bank	18,67	16,52	22,64	4,61	102,35	13,40	15,99	55,34	36,07	10,90	2,88
ING Bank	15,51	11,24	13,86	1,81	97,71	20,04	16,84	40,38	26,94	10,19	1,42

Tablolarda gösterilen rasyolara GİA' nın yukarıda anlatılan her aşaması uygulanarak gir ilişkisel derece elde edilmiştir (Yıldırım ve Önder, 2014: 227-230). Sonra elde edilen finansal performans skoru ve sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. 1990-2000 Dönemi ve 2002-2012 Dönemi Gri ilişkisel Derecelendirme ve Sıralama

1990-2000 Dönemi Gri İlişkisel Derecelendirme ve Sıralama			2002-2012 Dönemi Gri İlişkisel Derecelendirme ve Sıralama		
Banka Adı	Γ_i	Finansal Performans Sıralama	Banka Adı	Γ_i	Finansal Performans Sıralama
Ziraat Bankası	0,6434	7	Ziraat Bankası	0,6285	3
Halk Bankası	0,5678	19	Halk Bankası	0,5498	5
Vakıf Bank	0,6112	12	Vakıf Bank	0,6251	4
Emlak Bankası	0,5277	21	Akbank	0,6542	1
Akbank	0,7239	2	Alternatif bank	0,4440	14
Alternatif Bank	0,6415	9	Anadolubank	0,5143	9
Anadolubank	0,6887	3	Şekerbank	0,4447	13
Denizbank	0,5817	17	TEB	0,4817	12
Finans Bank	0,6416	8	Garanti Bankası	0,5148	8
İktisat Bankası	0,4951	24	İş Bankası	0,5296	7
Kentbank	0,6656	4	Yapı kredi	0,4265	15
Pamukbank	0,6183	10	Denizbank	0,5029	10
Şekerbank	0,5824	16	Finans Bank	0,5336	6
Toprakbank	0,6481	6	HSBC Bank	0,6335	2
TEB	0,6562	5	ING Bank	0,4931	11
Garanti Bankası	0,6076	13			
İmar Bankası	0,5723	18			
İş Bankası	0,6036	14			
Yapı ve Kredi	0,5833	15			
Bank Kapital	0,4976	23			
Demirbank	0,6174	11			
Egebank	0,4446	25			
Etibank	0,5386	20			
Interbank	0,4374	26			
Sümerbank	0,5138	22			
HSBC Bank	0,818	1			

Bankaların 2001 öncesi ve 2001 sonrası sıralamalarını daha anlaşılır bir şekilde karşılaştırabilmek için Tablo 6 hazırlanmıştır.

Tablo 6. Bankaların 2001 Yılı Öncesi ve Sonrası Finansal Performans Sıralamalarının Karşılaştırılması

Banka Adı	2001 Yılı Öncesi Finansal Performans Sıralaması	2001 Yılı Sonrası Finansal Performans Sıralaması
Ziraat Bankası	7	3
Halk Bankası	19	5
Vakıf Bank	12	4
Emlak Bankası	21	TMSF' ye Devredildi
Akbank	2	1
Alternatif Bank	9	14
Anadolubank	3	9
Denizbank	17	10
Finans Bank	8	6
İktisat Bankası	24	TMSF' ye Devredildi
Kentbank	4	TMSF' ye Devredildi
Pamukbank	10	TMSF' ye Devredildi
Şekerbank	16	13
Toprakbank	6	TMSF' ye Devredildi
TEB.	5	12
Garanti Bankası	13	8
İmar Bankası	18	TMSF' ye Devredildi
İş Bankası	14	7
Yapı ve Kredi	15	15
Bank Kapital	23	TMSF' ye Devredildi
Demirbank	11	TMSF' ye Devredildi
Egebank	25	TMSF' ye Devredildi
Etibank	20	TMSF' ye Devredildi
Interbank	26	TMSF' ye Devredildi
Sümerbank	22	TMSF' ye Devredildi
HSBC Bank	1	2
ING Bank	Faaliyette Değil	11

1990-2000 dönemi analiz sonuçlarına göre yapılan sıralama da; TMSF' ye devredilen bankaların birçoğu sonlarda yer almaktadır. Finansal performanslarına göre İmar bank 18., Etibank 20., Emlak Bank 21., Sümerbank 22., Bank Kapital 23., İktisat Bankası 24., Egebank 25. ve İnterbank 26. sıradadır. Ancak Kentbank, Toprakbank, Pamukbank ve Demirbank TMSF' ye devrolan bankalar arasında olmasına rağmen sırası ile 4, 6, 10 ve 11. sırada bulunmaktadırlar.

Kamu bankalarının 1990-2000 dönemi sonuçlarına bakıldığında Ziraat Bankası 7., Vakıfbank 12., Halk Bankası 19. ve Emlak Bankası 21. sıradadır. Kamu bankaları 2002-2012 dönemi sonuçlarında ise finansal performans sıralamasında daha başarılı bir seyir izlemiştir. Ziraat Bankası 7.sıradan 3' e, Vakıfbank 12.sıradan 4'e ve Halk bankası 19.sıradan 5'e yükselmiştir. Emlak bankası TMSF' ye devredildiği için çalışmanın ikinci kısmı olan 2002-2012 döneminde dâhil edilememiştir.

TMSF' ye devrolan bankaların ve kamu bankalarının dışında analizdeki diğer bankaların sıralamalarına bakarsak; 1990-2000 döneminde HSBC 1., Akbank 2., Anadolu bank 3., TEB 5., Finansbank 8., Alternatif Bank 9., Garanti Bankası 13., İş Bankası 14., Yapı kredi 15., Şekerbank 16. ve Denizbank' ın 17. sırada yer aldığı görülmektedir. 2002-2012 dönemi sonuçlarına bakıldığında bir önceki dönemde ilk ikiyi oluşturan bankalar yer değiştirerek, Akbank 1. olurken HSBC 2.olmuştur. Finansbank 6., İş bankası 7., Garanti Bankası 8., Anadolu Bankası 9. ve Denizbank 10. sırada yer almıştır. 11. sırada ikinci dönemde analize katılan İNG görülürken, TEB 12., Şekerbank 13., Alternatif bank 14. ve Yapı kredi bankası 15. sırada görülmektedir.

1990-2000 dönemi analiz sonuçlarına bakıldığında, son sıralardaki bankaların TMSF' ye devredilen bankalar olduğu görülmektedir. Devredilen bu bankalarda ana ortakların faaliyet gösterdiği sektörler dikkat çekmektedir. Pamukbank ve Demirbank'ın ana ortaklarının esas faaliyet gösterdiği sektör bankacılık ve sigortacılık iken, diğer fona devredilen bankalar farklı sektörlerden gelmektedir. Bankaların sürekli kendi buldukları sektörleri fonlamaları, denetim ve etikten yoksun davranışları yapılan hataların katlanarak ilerlemesine sebep olmuştur.

Çalışmanın amaçlarından biri, TMSF' ye devredilen bankaların devrolma nedenlerinin finansal performanslarına bağlı olup olmadığını analiz etmektir. Çıkan sonuçlarda Kentbank, Toprakbank, Pamukbank ve Demirbank hariç tutulduğunda, diğer fona devrolan bankalarda devrolma nedenlerinin doğrudan finansal performansa bağlı olduğu kabul edilebilir. Hariç tuttuğumuz 4 bankaya bakacak olursak; 2001 öncesi sıralamada 26 banka içinde oldukça iyi performanslara sahiptirler. Böyle olunca bu bankaların fona devrolmalarında finansal performans dışında başka sebepler olabileceği akıllara gelmektedir. Piyasada fona devredilmeleri ile en çok dikkat çeken bankalar da bu 4 banka olmuştur. Şöyle ki; Kentbank ve Demirbank davaları AİHM' ye kadar taşınmıştır. Bu süreçte Kentbank' ın sahibi olan Süzer Grup, Hollanda'da Bank Brod' u satın almış ve 2013 yılında bu bankanın adını Kentbank olarak değiştirmiştir (Finans Gündem, <http://www.finansgundem.com/bankacilik/kentbank-kapilarini-acti-333085.htm>, 2015). Demirbank ise fona devredildikten 1 yıl sonra HSBC tarafından satın alınmıştır. Kentbank'ın davası sonuçlanmış ancak Demirbank'ın AİHM' deki süreci hala devam etmektedir (Radikal Gazetesi, http://www.radikal.com.tr/ekonomi/kentbank_davasi_dustu-1126010, 2015). Toprakbank ise faaliyetlerine devam ederse, mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güveni açısından tehlike oluşturacağı nedeni ile BDDK' nın kararı üzerine fona devredilmiştir (Bumin- Ateş, 2008:67). Toprakbank ile ilgili çalışmalar incelendiğinde bankanın 2000 yılında bir sermaye artışı yaptığı bu artışta usulsüzlüklerin olduğu hakkında haberler çıkmıştır. Burada da yine dikkatleri Toprakbank' ın ana faaliyet sektörünün turizm olduğunun altının çizilmesi gerekmektedir. Pamukbank baktığımızda ise o yıllarda aktif büyüklüğü açısından Türkiye'de önde gelen bankalardandır. Böyle büyük bir bankanın yenilenerek ayakta tutulması yerine fona devredilmesi dikkatleri çekmiş, medyada konu ile ilgili yorumlar fazla olmuştur (Akşam Gazetesi, <http://www.frntr.com/ekonomi-finans-borsa/1343749-pamukbanka-el-koyulmasi-buyuk-ilgi-cekti.html>, 2015). 2004 yılına gelindiğinde Halk Bankası ile birleştirilmiştir. Bu birleşme sonrası bile basında "Batın banka, Halk Bankası'nı yenileyecek" şeklinde başlıklar atılmıştır (Sabah Gazetesi, <http://arsiv.sabah.com.tr/2004/09/03/eko109.html>, 2015).

Çalışmanın amaçlarından bir diğeri de kamu bankalarının yapılandırma programı sonrasında finansal performanslarında olumlu bir gelişmenin olup olmadığını göstermek olup, Tablo 5 ve Tablo 6' ya bakıldığında olumlu yönde bir gelişimin olduğu net bir şekilde görülmektedir. Özellikle Halk bankası sıralamada fona devredilen bankalar arasında iken 2001 sonrası dönemde başarılı bir performans sergileyerek üst sıralara çıkabilmiştir. 2001 öncesi dönemde Emlak Bankası, Ziraat Bankası'na devredilmiştir. Halk bankası ve Ziraat Bankası A.Ş. haline getirilmiştir. Halk Bankası Pamukbank ile birleştirilmiştir. Vakıfbank'ta ise gerekli özelleştirmeler yapılmış ve yapılandırma gereği denetim-gözetim ile ilgili değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Tüm bu süreç de, çalışmanın 2001 sonrası dönemin finansal performanslarına yansımıştır.

Çalışmanın 2001 öncesi döneminde ilk sırayı yabancı sermayeli özel bir banka olan HSBC almıştır. Hemen arkasından Akbank gelmiştir. 2001 sonrası bu iki bankanın performansı çok değişmeyerek kendi aralarında yer değiştirmiştir. Akbank ilk sırayı alırken HSBC bankası ikinci sıradadır. Risk ve güvensizliğin had safhada olduğu dönemde başarıyı yakalayan bu iki banka yapılandırma sonrasında da başarılarına devam etmiştir.

Çalışmanın bir diğeri amacı, bankacılık sektörünün finansal performans ölçümünde GİA yönteminin kullanılıp kullanılmayacağını göstermek olup, GİA uygulanarak elde edilen finansal performanslar, gerçekteki uygulamalara paralel sonuçlar vermiştir. Sonuçların tutarlı çıkması, analiz yönteminin bankacılık sektörünün finansal performans ölçümünde GİA yönteminin kullanılabilir bir yöntem olduğunu kanıtlamaktadır.

SONUÇ

Yapılan çalışma ile bankacılık sektörünün 2001 öncesi ve sonrası durumu incelenerek BYYP'nin etkinliğine dikkat çekilmiştir. Sonuçlar özellikle TMSF'ye devredilen bankaların üzerinde yoğunlaşmayı gerekli kılmıştır. Analiz sonuçlarında son sıralarda yer alan bankaların, TMSF'ye devredilen bankalar olması (Kentbank, Toprakbank, Pamukbank ve Demirbank hariç) ve incelendiğinde bu bankaların birçoğunda esas faaliyet sektörünün bankacılık dışında başka sektörler olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda çıkan sonuçlar, kullanılan yöntemi de doğrulamıştır. Çalışmada, BYYP sürecinde BDDK tarafından TMSF'ye devredilen bankalarda, (4 banka hariç), 2001 yılına gelmeden finansal olarak çöküşünün zaten gerçekleşmiş olduğu görülmüştür. 2001 sonrası analiz sonuçları, BYYP sonrası sektörde daha az sayıda bankanın, daha kaliteli bir şekilde faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. BYYP öncesi finansal göstergeler bu yapılandırmanın gerekliliğinin sinyalini verirken, yapılandırma sonrası finansal performansların analiz sonuçları ise bu programın ne kadar doğru bir adım olduğunun altını çizmektedir.

Kamu bankaları 2001 sonrası A.Ş. statüsü almış ve bankacılık kanununa ek olarak özel hukuka da tabi olmuşlardır. Böylece sektörün siyasetten uzak bir şekilde ilerlemesine imkân sunulmuştur. Denetim ve gözetimler artmış ve uluslararası standartlara ulaştırılması hedeflenmiştir. Yapılandırma dâhilinde gerçekleştirilen bu uygulamalar sonrası kamu bankaları çalışmadaki sıralamada ilk sıralarda yerlerini almışlardır.

BYYP dâhilinde alınan kararları BDDK başarılı bir şekilde uygulamıştır. Bu başarı, çalışmadaki 2002-2012 dönemi sonuçlarında da net bir şekilde yansımıştır. Programın başarılı olduğuna dair bir başka gösterge vardır ki; O da 2008 yılında gerçekleşen "Mortgage Krizi" diye de bilinen uluslararası krizdir. Tüm dünya bu krizin etkisi altında iken, kriz Türkiye'de yoğun olarak hissedilmemiştir. İlk defa dünyanın etkilendiği bir ekonomik krizden Türkiye çok fazla etkilenmemiştir. Çalışmanın bulgularına ve 2008 krizi sonucundaki verilere bakarak, BDDK'nın alınan denetim ve önlemlere etkin bir şekilde devam ettiği kanaatindeyiz.

Çalışmada, kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının, 2001 öncesi ve sonrası 10 yıllık verilerine, GİA yöntemi kullanılarak finansal performansları incelenmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda diğer çok kriterli karar verme yöntemlerini kullanarak karşılaştırma yapılabilir. Çalışmada sadece kamu ve özel sermayeli mevduat bankaları incelenmiştir. Veri seti daha geniş tutularak daha genel ya da daha özel tutularak ayrıntılı bir çalışma yapılabilir. Böylece konu ile ilgili akademik çalışmaların artmasına katkıda bulunulacaktır.

KAYNAKÇA

Her şey Baştan Planlandı.(2002, Eylül, 25). *Akşam Gazetesi*. [<http://www.frntr.com/ekonomi-finans-borsa/1343749-pamukbanka-el-koyulmasi-buyuk-ilgi-cekti.html>, Erişim Tarihi 18.02.2015]

Aydemir, E., Fevzi, B., & Özdemir, G. (2013). Gri sistem teorisi ve uygulamaları: bilimsel yazın taraması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18, 187-200.

Ayrıçay, Y., Özçalıcı, M., & Kaya, A. (2013). Gri ilişkisel analizin finansal kıyaslama aracı olarak kullanılması: İMKB-30 endeksindeki finansal olmayan firmalar üzerine bir uygulama. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 219-234.

Bağcı, H., & Rençber, Ö. (2014). Kamu bankaları ve halka açık özel bankaların promethee yöntemi ile karlılıklarının analizi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 6, 39-47.

BDDK. Bankalar, [Web: <http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Bankalar/Bankalar.aspx> Erişim Tarihi: 25.03.2015.]

- Büyükgebiz, E. (2013). *Ülke Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemi İle Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, Türkiye.
- Demir, Y., & Astarıoğlu, M. (2007). Finansal tahmin yoluyla banka performanslarının belirlenmesi: İMKB’de bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 273-292.
- Demirel, E., Atakişi, A., & Abacıoğlu, S. (2013). Bankacılık faaliyet oranlarının panel veri analizi: Türkiye’deki kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların durumu. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 101-112.
- Doğan, M. (2013). Gri ilişkisel analiz yöntemi ile banka performansının ölçülmesi: Türkiye örneği. *Ege Akademik Bakış*, 13(2), 215-225.
- Ecer, F. (2013). Türkiye’deki özel bankaların finansal performanslarının karşılaştırılması: 2008-2011. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 171-189.
- Elitaş, C., Eleren, A., Yıldız, F., & Doğan, M. (2012). *Gri İlişkisel Analiz İle Sigorta Şirketlerinin Performanslarının Belirlenmesi*. 16. Finans Sempozyumu, 521-530.
- Kentbank kapılarını açtı.(2013,Nisan15). *Finans Gündem*, [Web: <http://www.finansgundem.com/bankacilik/kentbank-kapilarini-acti-333085.htm> Erişim Tarihi: 18.02.2015].
- Ho, C. (2006). Measuring bank operations performance: an approach based on grey relation analysis. *Journal of the Operational Research Society*, 57,337-349.
- Julong, D. (1989). Introduction to grey system theory. *The Journal of GreySystem*, 1,1-24.
- Kandemir, T. & Arıcı, N. (2013). Mevduat bankalarında camels performans değerlendirme modeli üzerine karşılaştırmalı bir çalışma(2001-2010). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 61-87.
- Kentbank Davası Düştü. (2013, Mart 20). *Radikal Gazetesi* [http://www.radikal.com.tr/ekonomi/kentbank_davasi_dustu-1126010 Erişim Tarihi18.02.2015].
- Batık Pamukbank Halkbank’ı Yenileyecek. (2004, Eylül 3). *Sabah Gazetesi* [<http://arsiv.sabah.com.tr/2004/09/03/eko109.html> Erişim Tarihi 18.02.2015]
- Sofyalıoğlu, Ç. (2011). Süreç Hata Modu Etki Analizini Gri Değerlendirme Modeli. *Ege Akademik Bakış*, 11(1), 155-164.
- Tayyar, N., Akcanlı, F., Genç, E., & , Erem, I. (Ocak 2014). BİST’e kayıtlı bilişim ve teknoloji alanında faaliyet gösteren işletmelerin finansal performanslarının analitik hiyerarşi prosesi(AHP) ve gri ilişkisel analiz (GİA) yöntemiyle değerlendirilmesi. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 19-40.
- Uçkun, N. & Girginer, N. (2011). Türkiye’deki kamu ve özel bankaların performanslarının gri ilişki analizi ile incelenmesi. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 21, 46-66.
- Yıldırım, B. & Önder,. (Eds.). (2014). *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri*. Bursa: Dora Yayıncılık.